

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**DN. DVRANDI|| à Sancto Portiano, in Senten=||tias
Theologicas Petri Lombardi|| Commentariorum libri||
quatuor.||**

Durandus <de Sancto Porciano>

Antverpiæ, 1567

Quæstio prima. Vtrum angeli sint compositi ex materia & forma.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72607)

se qualis est duratio successiua & continua est durare tantum vel quantum. Et oia talia habent mensuram vnigenam que est motus primus seu tempus, durationi autem que non est secundum rem quantum vel extentam, sed solum secundum rationem, quia coexistit durationi quantum & extentam non conuenit secundum se nec per se durare tantum vel quantum, nec per consequens habet mensuram sibi vnigenam per quam mensuretur esse tanta vel maior vel minor, quia nihil horum conuenit ei secundum se, sed solum secundum coexistentiam ad motum vel ad tempus, & tunc illud est mensura eius, vel habet eandem mensuram cum illo. Quod etiam additur quod illud cui competit esse tantum quantum est aliud competit commensuratio. Si intelligimus sic quod vnum istorum sit mensura alterius, falsum est, quia duorum pannorum equalium vnus non est mensura alterius. Ad rationem enim mensuram non non sufficit quod aequetur quantitati alterius, sed requiritur quod sit aliquid certius & notius, & quod per ipsum certificemur de quantitate mensurati: unde dato quod esse duorum corruptibilium aquaretur in duratione, non tamen propter hoc vnum esset mensura alterius vel e conuerso nisi per vnum eorum tanquam per aliud notius certificemur de duratione alterius quod non contingit inuenire inter corruptibilia, ut prius deductum fuit.

17. Ad secundum dicendum quod tempus discretum est quantitas, & habet mensuram ad modum numeri, quia plures sunt durationes plurium corruptibilium quam vnus, & haec pluralitas mensuratur vnitate sicut & numero, sed non habet aliam mensuram durationis secundum se, nec ratione suarum partium nisi secundum coexistentiam ad aliquam durationem quantum & extentam. Et tunc habet eandem mensuram cum ipsa puta tempus continuum, ut dictum fuit.

18. Confirmatio autem quae additur est magis ad oppositum quam ad propositum: quia quantitas discreta permanens non habet mensuram nisi vnitate cuius replicatione mensuratur totus numerus, & idem est de quantitate discreta successiua, quia permanens & successiua in discretis ut discreta sunt non habent diuersas mensuras, sicut enim mensuratur vnitate centenarius lapidum, sic centenarius intellectuum sibi inuicem succedentium.

19. AD Rationem principalem dicendum quod tempus continuum est per se mensura successiuorum continuorum per accidens autem mensuratur ea quae successiuis coexistunt, quorum initium & finis extenduntur tempore, & sic esse generabilium & corruptibilium mensuratur tempore, ut patet quarto physicorum.

20. ARGUMENTUM in oppositum concedatur propter conclusionem, quamuis ex forma arguendi procedat ab insufficienti.

DISTINCTIO TERTIA. Sententia Tertiae distinctionis in generali & speciali.

ECCE ostensum est. Superius Magister determinauit de tempore & loco creationis angelorum, hic vero determinat de conditionibus ipsorum. Et diuiditur in tres partes. Primo determinat eorum conditionem quantum ad ea quae in creatione receperunt. Secundo quantum ad conuersionem & auersionem postea affectam. Tertio quantum ad ordines & officia. Secunda ibi. In principio. 5. dist. post hoc consideratio. Tertia in principio. 4. dist. ibi. Post praedicta. Prima diuiditur in tres. Primo determinat eorum conditionem vel qualitatem quantum ad dona naturalia. Secundo quantum ad dona gratuita. Tertio quantum ad dona perfecta. Secunda ibi. Illud quoque inuestigatione. Tertia in principio. 4. dist. ibi. Post hoc videndum. Prima pars diuiditur in duas partes. Primo proponit qualia naturalia angeli receperunt. Secundo comparat eos ad inuicem quantum ad dona recepta. Secunda ibi. Hic autem considerandum. Et ista secunda diuiditur in quatuor partes. Primo comparat eos ad inuicem secundum differentiam, declarando per simile. Secundo remouet quoddam dubium. Tertio comparat eos ad inuicem secundum differentiam, declarando per simile. Secundo remouet quoddam dubium. Tertio comparat eos ad inuicem secundum conuenientiam. Quarto excusat se a perfecta determinatione. Secunda incipit ibi. Et sicut differens visgor. Tertia, & sicut in praedictis angeli differabant. Quarta ibi. Has dist. Illa pars quae incipit ibi. Illud quoque inue-

stigatione dignum habetur. in qua determinat eorum qualitatem vel conditionem, quantum ad gratuita, diuiditur in tres. Ad cuius euidentiam sciendum est quod gratia tria facit, reddit bonam voluntatem, illuminat intellectum, & elicit delectationis actum. Et propter hoc ista pars diuiditur in tres partes. Primo determinat de bonitate & malitia angelorum. Secundo de ipsorum cognitione. Tertio de ipsorum dilectione. Secunda incipit, hic inquiri solet. Tertia, solet autem inquiri. Prima in tres diuiditur. Primo mouet quaestionem. Secundo tangit circa hanc vnā opinionem & ipsam auctoritatis confirmat. Tertio ponit aliam opinionem. Secunda incipit ibi. Putauerunt enim quidam. Tertia, aliis autem videtur. Et haec tertia diuiditur in quatuor partes. Primo mouet opinionem. Secundo confirmat eam. Tertio docet quomodo auctoritates contrariae soluantur. Quarto hanc opinionem confirmatam concludit. Secunda ibi. Et ad hoc confirmandum. Tertia ibi. Ideo que Aug. Quarta, ex praedictis igitur. Haec est diuisio in generali.

2. IN SPECIALI sic procedit Magister, & proponit primo quod quatuor circa qualitatem angelorum sunt consideranda quae acceperunt in principio, scilicet essentiae simplicitas, distinctio personalis, vigor cognitionis, & libertas arbitrii. Prima duo pertinent ad substantiam. Tertium ad formam. Quartum ad potestatem. Postea dicit quod differentem habent simplicitatem & differentem cognitionem secundum magis & minus, sicut enim quaedam corpora digniorem formam & essentiam receperunt quam alia, sic & quidam angeli simpliciorem & perfectiorem cognitionem habent quam alii. Deinde dicit quod sicut differentem naturam acceperunt, sic sequitur in eis differenter cognitio & differentia liberi arbitrii secundum magis & minus, nulla superfluitas in natura, nulla ignorantia in intellectu, nulla necessitas in eorum libero arbitrio intelligatur. Postea dicit quod omnes conueniunt in natura & simplicitate in generabilitate & corruptibilitate. Vltimo dicit quod eorum distinctiones solus ipse comprehendit qui eos creauit. Deinde proponit primo, utrum angeli sint creati boni an mali. Et verum aliqua mora fuit inter creationem eorum & lapsum. Deinde ponit vnā opinionem quorundam circa hoc dicentium angelos malos creatos & nullam moram fuisse inter creationem & lapsum, & hoc confirmat cum auctoritate Domini dicentis in Iob, diabolus fuisse homicidam ab initio, & quod in veritate non stetit auctoritate Iob, qui dicit diabolum esse initium figmenti dei ad illudendum ei, qui etiam dicunt angelos qui perstiterunt fuisse creatos perfectos & bonos, quorum vtrumque confirmat auctoritate Aug. Postea ponit contrariam opinionem quae dicit angelos creatos fuisse bonos & iustos quantum ad carentiam culpae. Sed in bono iustitiae per gratiam non confirmatos, & aliquam moram fuisse inter creationem & lapsum. Deinde hanc opinionem confirmat auctoritate Aug. super Gen. qui facit talem rationem, quia a creatore optimo non potuit mala creatura fieri, quod si malum angelum fecisset Deus in eo malitiam non puniret, nec fecisset omnia valde bona. Postea soluit contrarias auctoritates dicens, quod diabolus dicitur figmentum, quia prauidit Deus ipsum lapsum, & ordinauit quanta bona ex malitia ipsius bonis secuta sunt, quia ipsi ex eius tentatione proficiunt. Subdit etiam quod diabolus dicitur in veritate non stetit, quia a veritate cecidit a qua non cecidisset si malus creatus fuisset: fuit enim creatus bonus ab initio, sed statim post initium temporis apostatauit & seipsum occidit. Vel dicitur diabolus homicida ab initio creationis hominis quod per inuidiam fallaciter seducendo occidit. Et hanc opinionem confirmat per auctoritatem Orige. Deinde post istam opinionem sic confirmatam concludit dicens, quod angeli ab initio cognouerunt Dominum, & se & creaturas, & aliquam notitiam boni & mali habuerunt. Vltimo autem dicit qualem dilectionem habuerunt dicens, quod naturali dilectione deum & se diligebant, non tamen meritorie, quod a multis non tenetur. Et in hoc terminatur sententia in speciali.

QVÆSTIO PRIMA.
Vtrum angeli sint compositi ex materia & forma.

Tbo. 1. q. 50. ar. 1.

Circa

Circa distinctionem istam quaruntur quatuor. Primum est de angelorum simplicitate. Secundum est de eorum personalitate seu indiuisione. Tertium est de eorum multitudine. Quartum est de eorum cognitione. Quantum ad primum queritur, vtrum angeli sint compositi ex materia & forma. Et arguitur qd sic, quia substantia diuiditur in materiam & formam compositum, sed angelus non est materia, quia esset solum potentia. Nec forma cum illa sit altera pars compositi, ergo est compositus.

2 Item illud quod est per se in genere est totum compositum (quia materia & forma non sunt in genere nisi per reductionem) sed angelus est per se in genere, ergo est compositus.

3 Itē Aug. dicit lib. de mirabilibus sacrae scripturae, qd Deus omnipotens ex informi materia qua prius de nihilo condidit cunctarum rerum sensibilem & insensibilem intellectu carenti species multiformes diuisit, ergo materia est in cunctis creaturis, quare & in angelis.

4 IN contrarium est quod dicit Dio. 4. dist. de no. qd angeli sunt omnino immateriales & incorporeales. Et Boetius in lib. de duabus naturis, quia natura incorporea substantiae nulli innititur materiae fundamento. Constat autem qd angelus est natura incorporea, quare &c.

5 R E S P O N S I O. Circa quaestionem videnda sunt duo. Primum est, vtrum angelus sit compositus ex materia & forma. Secundum est, vtrum sit compositus ex genere & differentia.

6 Quantum ad primum, probant aliqui angelum non esse compositum ex materia & forma duplici ratione. Prima sumitur ex conditione operationis. Et est talis, illud cuius propria operatio est per se intelligere non habet materiam partem sui, sed angelus est huiusmodi, ergo &c. minor patet, maior probatur. Ad cuius evidentiam sciendum est qd substantiae materiali non conuenit intelligere non solum propter quantitatem, sed propter potentialitatem & imperfectionem materiae, quod ex hoc patet quia in corporibus siue in corporalibus subiectis illud quod est magis materiale & imperfectum & potentiale magis est remotum a cognitione, vnde corpora inanimata, vel insensibilia non possunt habere maiorem cognitionem propter maiorem potentialitatem & materialitatem. Ex quo potest accipi maior ista, qd illud cui conuenit nobilior modus cognoscendi qui potest esse oportet omnino esse liberum ab eo quod est pura & ab omni materia quae sit simpliciter materia & pura potentialitas, sed illud cui conuenit intelligere est huiusmodi, quia licet in intelligendo sunt diuersi gradus, comparando tamen generales modos cognoscendi, intelligere est nobilior modus, quare &c.

7 Secunda ratio talis est, anima non habet materiam partem sui, ergo nec angelus, consequentia patet, quia perfectior est angelus quam anima. Antecedens supponatur nunc, quia probatum fuit sufficienter in 1. lib. dist. 8.

8 Ista rationes non concludunt. Quod patet de prima sic, Operatio enim intelligendi dicitur alicuius esse dupliciter. Vno modo sicut suppositi operantis. Alio modo sicut principii elicentis, vel immediatē suscipientis. Primo modo est talia maior propositio quae dicit qd illud cuius intelligere est propria operatio non habet materiam partem sui, quia homo est quod intelligit vt suppositum cuius operatio est intelligere, & tamen homo habet materiam partem sui. Secundo modo vera est, quia illud quod est principium elicitiuum, vel susceptiuum actus intelligendi non habet materiam partem sui. Et haec in homine est anima intellectiua cum sua potentia. Similiter potest dici qd angelus est illud cuius operatio est intelligere vt suppositi operantis. Et ob hoc non oportet quod sit compositus ex materia & forma sicut & homo. Sed angelus non est principium elicitiuum, vel susceptiuum operationis intelligendi secundum se totum, sed forma eius quae non habet materiam partem sui, sicut nec anima in homine.

9 Ad secundam rationem dicendum negando consequentiam, nulla enim est consequentia sic arguere, pars speciei non est composita, ergo neq. species, cum ergo anima rationalis sit pars speciei & non completa species, Angelus autem est quid completum in specie, nulla consequentia est si anima non est composita ex materia & forma quod angelus non sit compositus eadem compositione.

10 Tenendo ergo eandem conclusionem probato ea dupliciter. Primum sic. Si angelus est compositus ex materia & forma aut illa forma est separabilis a materia, aut non, si sit separabilis, angelus erit corporalis, quod negatur ab omnibus. Si non sit separabilis, Contra, forma quae est separabilis, est perfectior quam illa quae non est separabilis, quia minus dependet. Sed anima quae est forma hominis est separabilis a materia, forma autem angeli (vt tu dicis) non est separabilis, ergo perfectior & nobilior erit forma hominis quam forma angeli, ergo homo erit perfectior angelo. (Quia perfectio rerum mensuratur secundum perfectionem formarum) hoc autem est inconueniens, quare &c.

11 Secundum sic, illa substantia quae non habet aliquam cognitionem praeter intellectiuam non indiget materia quocumq. modo, nec vt parte, nec vt subiecto: sed angelus non ponitur habere cognitionem nisi intellectiuam, ergo non habet materiam quocumq. modo. Minor supponitur ab omnibus communiter loquentibus, & potest probari, quia nulla cognitio superior est intellectiua, nec est alia quae ea inferior nisi sensitiua. Sensitiua autem non est nisi in organo composito ex contrariis quod est corporale, & ideo repugnat angelo cum sit incorporealis, nullam ergo cognitionem habet angelus nisi intellectiuam, & hoc fuit maior. Maior probatur, quia cum materia sit propter formam vt dicitur 1. phy. forma nunquam vnitur materiae, nisi indigeat ea quo ad esse, vel quo ad operari, forma autem angelica si quae esset vt pars non indigeret materia quo ad esse nisi poneretur angelus corporalis, vt prius dictum est, nec quo ad operari, quia operatio intellectiua quae est propria angeli non indiget materia vt subiecto, quia hoc modo nullum intelligere indiget materia vel corpore. Si autem indigeret ea vt obiecto necesse esset quod angelus haberet aliam cognitionem inferiorem intellectiua per quam representaretur sibi suum obiectum, sicut per phantasiam representatur intellectui nostro obiectum, quare &c. & sic patet primum.

12 Circa secundum (scilicet an in angelo sit compositio ex genere & differentia) Notandum qd differt esse in genere, & esse compositum ex genere & differentia. Ad hoc enim qd aliquid sit genus, vel in genere sufficit qd sit limitatum re & ratione. Genus enim, vel esse in genere important quandam limitationem, etiam ex suo nomine. Vnde de deo qui est illimitatus re, & ens in communi quod est illimitatum ratione non dicimus esse genere, nec esse in genere. Istud autem non sufficit ad hoc qd aliquid sit compositum ex genere & differentia, sed requiritur qd sit compositum ex partibus facientibus vnum per essentiam, in simplicibus enim siue substantiis, siue accidentibus non est propria differentia.

13 Quod patet primo, quia differentia praedicatur de specie in quale, sicut apparet ex ipsa ratione differentiae quam assignant Porphyrius, & Philosophus 5. metaph. Sed illud quod dicit totam rei naturam nullo modo potest praedicari in quale, sed praedicatur in quid, ergo differentia non dicit totum quicquid dicit species, sed partem. Hoc autem non potest esse in simplicibus, ergo in simplicibus non est dare differentiam.

14 Secundo, quia quando conceptus sunt eiusdem rei simpliciter, & aequae determinari sub indeterminato conceptu generis qua ratione vnus eorum esset conceptus speciei, eadem ratione & alius, sed in simplicibus conceptus speciei & differentiae constituentis speciem (si qua esset) essent eiusdem rei omnino, nec differrent vt totum & pars, essent etiam aequae determinati, ergo qua ratione vnus esset conceptus speciei, eadem ratione & alius. Et ita differentiam non esset differentia, sed species, quare &c.

15 Tertio, quia in compositis aliud est quod differt, & quo differt, quod constituitur, & quo constituitur. (Simplicia autem seipsis constituntur, & seipsis differunt.) Cum igitur differentia sit qua species sub genere constituitur, & ab alia specie distinguitur, patet qd differentia in compositis habet locum, non autem in simplicibus. In huius signum nullus assignauit vnquam differentias accidentium, nec assignauit definitionem quae est ex genere & differentia, nisi in substantiis compositis. Ex hoc apparet secundum propositum, scilicet quod angelus licet sit in genere, quia

limita

limitatus est re & ratione tamē non est propriē cōpositus ex genere & differentia, cum sit substantia simplex.

16 Ad Primum argumentum dicendum q̄ illa diuisio substantiæ in materiam, formā, & cōpositum est substantiæ materialis & transmutabilis, quia per transmutationem illa tria innotescunt, materia quidē ut subiectum, forma ut terminus, & cōpositum quod resultat ex hoc q̄ per transmutationē forma sit in materia. Sed substantia absolute accepta prout consideratur à metaphysico non cōprehenditur sub illis membris, quia est dare substantiam simplicem per se subsistentē, quæ non est pars alterius, nec ex alteris cōposita, ut probatur. 12. meta. & talis est angelus.

17 Ad secundum argumentum patet per idem.

18 Ad tertium dicendum q̄ Aug. frequenter sequi videtur opinionē illorum qui posuerunt angelos habere corpora & per consequens oportet q̄ dicat angelos esse cōpositos ex materia & forma nō ex intentione hoc asserendo. Sed secundum opinionem aliorum loquendo.

QVASTIO SECVNDA.

Utrum personalitas seu indiuiduatio competat angelis.

Thom. 1. q. 3. ar. 2. ad tertium. Vide Capreolum.

Circa secundum sic proceditur. Et videtur quod personalitas seu indiuiduatio non competat angelis, quia forma indiuiduatur per hoc quod recipitur in materia signata. Sed angelus est forma subsistens per se absq̄ materia: ergo ei non competit esse indiuiduum.

2 Itē Plato formas quas posuit separatas dicit esse vniuersales. Sed angeli sunt formæ à materia separate, ergo &c.

3 IN Oppositum est, quia actiones seu singularium, angeli aliqua agunt, ergo &c.

4 Item secundum Boëtium quicquid est, ideo est, q̄ vno numero est.

5 **R**ESPONSIO. Huic questioni premitendum est vnum. scilicet q̄ hoc indiuiduum, suppositum & persona aliquo modo sunt idē, & aliquo modo differunt, qualibet enim natura singularis in quocunq̄ genere sit, potest dici indiuiduum: suppositum autē non dicitur nisi natura singularis in predicamento substantiæ, nec quocunq̄ talis, sed solum cōpleta, persona dicitur illud idem in natura intellectuali solum, ergo omnis persona est suppositum, & omne suppositum est indiuiduum. Sed non omne indiuiduum est suppositum, nec omne suppositum est persona.

6 Nunc ergo tractabitur questio secundū illud quod est cōmune. scilicet quod sit principium indiuiduationis tam in materialibus q̄ in immaterialibus. Est funt de hoc duæ opinioniones. Prima est q̄ materia est primum & per se principium indiuiduationis in habentibus materiam. Cuius ratio est, quia illud quod de se est indiuiduum videtur esse aliis causa indiuiduationis. Sed in materialibus materia est de se indiuidua, ergo &c. Maior patet, quia quod secundum se est tale puta calidum, videtur aliis esse causa caliditatis. Et similiter in proposito nostro, quia quod secundum se indiuiduum est videtur esse causa indiuiduationis in aliis. Minor probatur, quia illud est indiuiduum, quod de se nō est aptū natū esse in multis, quē ad modum per oppositum vniuersale dicitur quod est aptum natū esse in multis. Sed sola materia in rebus habentibus materiam est huiusmodi, ipsa enim sola (ex hoc q̄ est primū subiectum) habet q̄ non sit in alio, sed alia sint in ipsa, ergo ipsa de se est indiuidua. Alia autem indiuiduantur quatenus recipiuntur in ipsa sicut forma substantialis & accidentalis. Per eandem rationem forma quæ in alio non recipitur (ut angelus) secundum se est indiuidua, & vna numero. Nec est huius alia causa querenda, cum prædicatum claudatur in ratione subiecti.

7 **Q**ui sic dicunt falluntur æquiuocatione, nā nō esse in aliquo vno vel pluribus, multipliciter dicitur, sicut esse in aliquo multipliciter dicitur. Esse enim in aliquo est duplex. Vno modo per inhaerentiā ut albedo est in corpore. Alio modo per identitā & essentialē prædicationē ut homo in Sorte. Esse in pluribus primo modo, scilicet per inhaerentiā, non est de ratione vniuersalis. Tum quia secundum hoc substantiæ complete, quæ nō habent esse in alio per inhaerentiā non possent habere rationē vniuersalis generis, aut speciei, & sic periret prædicamentum substantiæ in quo sunt per se substantiæ cōpletæ. Tum quia

si esse in multis per inhaerentiā esset de ratione vniuersalis, esse in vno solo esset de ratione indiuidui & singularis. & sic materia cum in nullo sit per inhaerentiā, nec in vno nec in pluribus nō posset habere rationē vniuersalis aut singularis. Cuius oppositū assumunt, relinquunt ergo q̄ esse vel non esse in aliquo vno vel pluribus per inhaerentiā nihil facit per se ad hoc quod aliquid sit vniuersale vel indiuiduum, seu singulare. Ex quo tamen sensu procedit hæc opinio, esse autē in pluribus per realem identitatem, & dici de pluribus per prædicationem essentialē est de ratione vniuersalis. Sic enim vniuersale est vni in multis, & per oppositum indiuiduum vel singulare est in vno solo, & dicitur de vno solo. Isto autē modo non plus cōuenit materiæ esse in vno solo, nec plus repugnat ei esse in pluribus & dici de pluribus quā forma, sicut enim forma ut albedo dicitur de hac, & de illa, & est in illis per modum quo vniuersale est in singularibus, sic etiam materia dicitur de hac, & de illa, & est in illis per modum quo vniuersale est in singularibus, patet ergo quod hæc opinio procedit æquiuocē.

8 Alia est opinio q̄ in materialibus quæritas est principium indiuiduationis, substantiæ verō separate seipsis indiuiduantur. Primum patet sic, quia per illud constituitur aliquid in esse indiuidui per quod distinguitur ab alio indiuiduo eiusdem speciei, sicut per idē constituitur aliquid in speciei, & differt ab eis quæ sunt alterius speciei. Sed vni indiuiduum differt ab alio eiusdem speciei primo per quantitā, ergo quantitas est primū principium indiuiduationis. Maior patet, sed minor probatur, quia deo indiuidua eiusdem speciei nō differunt in quidditate seu natura cōmuni, sed magis conueniunt, & per consequens nō differunt per materiā & formā absolute, quia hæc sunt partes quidditatis cōmunes, & ponuntur in diffinitione, differunt autē per hanc formam, & hanc materiam, sed forma non est hæc nisi quia recipitur in materia signata, materia autem signatur per quantitā, ergo per quantitatem primo differunt indiuidua eiusdem speciei: ipsa igitur est primū principium indiuiduationis. Et confirmatur, quia per illud indiuiduatur forma per quod habet quod nō sit multis cōmunicabilis, sed hoc habet ex eo quod recipitur in materia signata dimensionibus determinatis, ergo &c. Sicut autem forma materialis habet quod sit incommunicabilis per hoc quod recipitur in materia signata, sic formæ vel potius substantiæ separate à materia à seipsis habent quod sint incommunicabiles pluribus, & ideo seipsis sunt singulares & indiuidua.

9 Hæc autē positio deficit in se & in suis rationibus. In se quia dicit quantitā esse primū principium indiuiduationis, quia subiectum naturaliter prius est accidente. Sed cōpositum ex materia & forma subiectum est quantitatis non solum secundum rationē & intellectu quod facit vniuersalitate in rebus, sed potius secundum esse in re extra secundum q̄ vnumquodque est singulare & vnum numero: ergo cōpositum ex materia & forma prius est hoc aliquid, & vnum numero (saltem ordine naturæ) quā sit quantum, non ergo primū principium indiuiduationis est quantitas, imō nec principium, cum sequatur substantiam iam indiuiduam existentem secundum ordinem nature. Et loquor de quantitate quæ inest rei factæ de qua procedit prædicta opinio.

10 Itē quantitā esse principium indiuiduationis & signationis materiæ aut intelligitur per se & intrinsecē ita q̄ quantitas sit de ratione indiuidui & materiæ signatæ, aut solum concomitariū, quia indiuiduatio & signatio substantiæ concomitantur signationē quantitatis, est tamen vnum non de ratione alterius. Primum non potest dici, quia sub natura cōmuni est dare aliquod suppositū vel indiuiduum per se, non enim potest dici quod omnia sint per accidens. Cum omne per accidens reducat ad aliquod per se. Sed si quantitas esset intrinsecē de ratione indiuidui, vel materiæ signatæ nullum suppositum esset per se, quia quodlibet includeret res diuersorū generum ex quibus non potest fieri vnum per se, quare &c. Sequetur igitur q̄ suppositum in materialibus (ut Sortes) non esset ens per se, nec vnum per se, nec in prædicamento substantiæ, sed in duobus (ut homo albus) nec ista esset per se Sortes est homo, sicut nec ista, homo albus est homo